

Reactie van Jeugdzorg Nederland, de Nederlandse ggz, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) en Valente op de AMvB reële prijzen Jeugdwet

Als branches maken we graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op deze AMvB. Aanbieders van jeugdhulp kunnen alleen zorgen voor voldoende beschikbaarheid van goede jeugdhulp op de juiste tijd en plaats, als zij daar ook financieel toe in staat gesteld worden. Wij pleiten dan ook al vele jaren voor regelgeving om reële prijzen ('faire tarieven') te garanderen en vinden het positief dat deze AMvB nu eindelijk in consultatie gegeven is. Om daadwerkelijk effectief te zijn moet wat ons betreft de AMvB nog op een aantal punten worden gewijzigd. Onderstaand geven wij onze opmerkingen, vragen en wijzigingsvoorstellen weer.

Algemeen

- In de voorgestelde AMvB missen we nadrukkelijke aandacht voor tariefdifferentiatie, waarbij aanbieders conform zwaarte van zorg worden betaald. Terwijl het Rijk het voornemen daartoe wel in diverse versies van de Hervormingsagenda heeft opgenomen: "We gaan tarieven transparanter maken door de kostenelementen verplicht te verhelderen. Op deze manier dragen we ook bij aan tariefdifferentiatie oftewel dat aanbieders conform zwaarte van zorg worden betaald. Daartoe dient het Rijk in 2023 de AMvB Reële Prijs in bij de Tweede Kamer."
- De AMvB is wel heel algemeen geformuleerd en houdt onvoldoende rekening met verschillen tussen type aanbieders en de variatie in zorg-/hulpvormen. Bijvoorbeeld een brede systeemaanbieder die een opleidingsfunctie heeft, die crisisopvang verzorgt of daar zelfs een 24- uurs bereikbaarheidsdienst voor beschikbaar heeft, verblijfs-/dagbehandelingslocaties heeft en die beleidsmedewerkers afvaardigt naar gemeentelijke werkgroepen etc., heeft een andere kostenstructuur dan een kleine aanbieder met specifiek aanbod.
- In de jeugdzorg speelt *indirect cliëntgebonden tijd* een grote rol: contacten met het netwerk van een jongere, andere zorgpartijen, school etc. In meerdere regio's/gemeenten wordt momenteel indirect cliëntgebonden tijd niet (volledig) vergoed en doordat het door regio's/gemeenten verschillend geïnterpreteerd wordt leidt dit ook vaak tot problemen in de kostprijsberekening. De AMvB moet duidelijker uitspreken dat *indirect cliëntgebonden tijd* onderdeel uit moet maken van de reële prijs (de kostprijselementen in de AMvB zijn te abstract geformuleerd, waardoor ze nog steeds tot veel discussie kunnen leiden), dit blijkt ook uit de impactanalyse van Significant: "zonder houvast is de verwachting dat hierover ingewikkelde discussies gaan ontstaan".
- De voorgestelde AMvB kent zijn basis in de handreiking geheten "Inzicht in tarieven; Handreiking voor het goede gesprek tijdens contractering" bij het convenant 'Bevorderen continuïteit jeugdhulp'. De directe link met de AMvB reële prijs Wmo is er niet. Wel wordt in die laatste AMvB explicieter gemaakt dat overige kosten als gevolg van door de gemeente gestelde verplichtingen voor aanbieders waaronder rapportageverplichtingen en administratieve verplichtingen ook meegewogen dienen te worden in de prijs die tot stand komt. Voor de jeugd leggen gemeenten net zo goed dergelijke

verplichtingen op die leiden tot hogere kosten voor aanbieders, hetgeen overname van die bepalingen in de voorgestelde AMvB rechtvaardigt.

- De kostprijs-elementen in de AMvB zijn nog te abstract geformuleerd, waardoor ze nog steeds tot veel discussie kunnen leiden. In de AMvB staat niets over de wijze waarop de prijzen tot stand komen: het is cruciaal dat er in dialoog (en dus geen monoloog zoals in de huidige situatie vaak het geval is) wordt gekeken naar de toepassing van de genoemde kostprijs-elementen. De AMvB zou minimale eisen moeten stellen aan het overleg over de tarieven; hierbij past een verwijzing naar de 'Handreiking voor het goede gesprek tijdens contractering Inzicht in tarieven' (waarover partijen op 1 juli 2021 het ['Convenant 'Bevorderen continuïteit jeugdhulp'](#) hebben afgesloten).
- De kostenopbouw voor jeugdhulp met verblijf en dagbehandeling komt niet terug in de artikelen met kostprijs-elementen in de AMvB. In de toelichting is één zin opgenomen dat het ook gaat om kosten voor verblijf, inclusief leegstand. Vanwege de problematiek rondom financiering van verblijf en met name de perverse prikkel die ontstaat door leegstand onvoldoende te financieren is het van belang om expliciet de kosten die samenhangen met verblijf, dagbehandeling en onvolledige bezetting ervan op te nemen in de artikelen van de AMvB (en niet alleen in de toelichting).
- In de NvT is – terecht- opgenomen dat de randvoorwaarde voor een goede werking van deze AMvB is dat de aanbieders transparantie bieden in de opbouw van kostprijzen. Noodzakelijk is echter dat gemeenten ook transparantie bieden over hoe ze de prijs onderbouwd vaststellen na bijvoorbeeld een kostprijsonderzoek. Vaak is de huidige ervaring namelijk dat zonder argumenten wordt afgeweken of slechts delen van een onderzoek worden meegenomen. Of soms wordt gevraagd mee te doen aan een kostprijsonderzoek zonder dat van tevoren duidelijk is wat de onderliggende definities van de producten of kostenelementen zijn. Te vaak werken aanbestedingsprocedures met daarin kostprijsopgave als een black box na aanlevering van de data. Dus het is belangrijk dat de AMvB ook regels stelt voor de transparantie over hoe de reële prijs door gemeenten wordt vastgesteld in relatie tot de data van aanbieders.
- Als het aantal productcodes wordt verminderd en er meer standaardisatie plaatsvindt bij de inkoop en verantwoording, dan zullen kostprijzen en daarop gebaseerde reële tarieven ook uniformer kunnen worden: het zou goed zijn om voor een deel van de jeugdzorgvormen met landelijke richttarieven te werken. Het argument in de toelichting om geen normering te gebruiken is dat daarvoor een beschrijving van producten nodig is en dat tegen de beleidsvrijheid van gemeenten in zou gaan en omdat dit vernieuwing en maatwerk tegen zou gaan. Als de normering limitatief wordt opgesteld en niet voor niet beschreven (nieuwe) producten geldt, dan telt dat argument niet. Het argument voor normatieve tarieven is dat het helpt om het risico op te lage tarieven en daarmee het verdwijnen van zorgaanbod te verminderen.
- Inhuur/ZZP: mede door de huidige krapte op de arbeidsmarkt zijn aanbieders steeds vaker genoodzaakt om ZZP'ers in te zetten. Zoals ook in het rapport van Significant staat beschreven stijgen de personeelskosten, het is goed om hier explicieter aandacht voor te hebben in (de toelichting op) deze AMvB, zodat deze kosten daadwerkelijk voldoende worden gedekt. Een reële prijs is ook rekening houden met inhuur/ZZP. Hetzelfde geldt voor de inzet van arbeidsmarkttoeslagen die geregeld

noodzakelijk zijn om beroepskrachten in dienst te nemen en die zzp-constructies voorkomen.

- Om duidelijkheid te scheppen en onnodige discussie of zelfs inspanning te voorkomen is het wenselijk om heel expliciet op te nemen in de AMvB op welk moment de reële prijs moet worden vastgesteld. Geldt dat gedurende de hele looptijd van de overeenkomst (doorlopend), of bijvoorbeeld alleen bij de ijkmomenten zoals aanvang of verlenging?
- Het gebrek aan regels voor de manier van indexatie toepassen, levert veel te veel administratieve lasten op of in ernstige gevallen niet eens een toekenning van de verhoging van 1,13% waar de gemeenten gewoon extra middelen voor hebben gekregen. De VNG kan hiervoor een advies geven, maar vele gemeenten blijken dit niet op te volgen. En het advies is ook niet éénduidig omdat de VNG geen rol heeft om hier regels voor te stellen. Aanvullende regelgeving is daarom noodzakelijk (blijkt wederom uit de analyse van Significant), zowel in relatie tot de indexatie van tarieven als de manier waarop. Om ook de administratieve lasten bij combinatie instellingen te verkleinen is het wenselijk om in regelgeving op te nemen dat de NZa-systematiek gevolgd moet worden.

Hoofd- en onderaannemerschap

In de AMvB moet expliciet worden opgenomen dat ook voor het uitoefenen van de rol van hoofdaannemer expliciet een kostprijs en tarief wordt vastgesteld. Het kost immers voor een hoofdaannemer tijd en geld om contractering met een onderaannemer te regelen, de contracten financieel af te handelen, de verantwoording daarover van de onderaannemer te beoordelen en te verwerken en de controle te regelen (inclusief bijvoorbeeld dossiercontrole). Door dit **niet** expliciet in de AMvB op te nemen, maar alleen te verklaren dat de AMvB ook van toepassing is voor het vaststellen van de prijzen die tussen hoofd- en onderaannemer zijn vastgesteld, wordt het risico versterkt dat óf de onderaannemer óf de hoofdaannemer onvoldoende financiering ontvangt. De kosten die de hoofdaannemer hiervoor moet maken, moeten immers ergens vandaan komen. Ook uit de impactanalyse van Significant blijkt dat de AMvB op dit punt nog te weinig houvast geeft, dus dat dit concreter moet.

Overgangsrecht

In de AMvB is overgangsrecht opgenomen. Bestaande contracten worden niet opgebroken. In het geval van een meerjarig contract met verlengingsopties moet de AMvB in de basis bij het eerstvolgende verlengingsmoment wel gehanteerd worden. Echter als voor de inwerkingtreding van deze AMvB al bekend is dat een contract wordt verlengd, geldt de AMvB niet. Deze uitzondering zou misbruik in de hand kunnen werken, doordat gemeenten snel voor de inwerkingtreding aan aanbieders mededelen dat zij de contracten wensen te verlengen zodat de AMvB niet van toepassing is (voor aanbieders is het vaak niet mogelijk om verlenging te weigeren). Voor aanbieders is het van belang dat de AMvB bij verlenging van lopende contracten wel van toepassing is, ongeacht of voor de inwerkingtreding van de AMvB al bekend was dat verlenging zou plaatsvinden. Een alternatief dat recht doet aan de positie van de gemeente en aanbieders zou kunnen zijn dat de gemeente in geval van verlenging binnen een halfjaar na de inwerkingtreding van de AMvB de kostprijzen berekent op basis van de uitgangspunten van de AMvB.

Taakgerichte en outputgerichte bekostigingsvariant

Ook voor de taakgerichte en outputgerichte bekostiging zijn reële tarieven noodzakelijk. De Impactanalyse van Significant laat echter zien dat de AMvB die nu ter consultatie ligt, onvoldoende zekerheid biedt om tot reële prijzen te komen, zonder onnodige administratieve lasten. De voorgestelde AMvB gaat voor deze bekostigingsvarianten niet werken als deze niet passend gemaakt wordt voor die varianten, aangevuld met spelregels en handreikingen voor de lokale partners. Alleen met die aanpassingen zien wij voor ons dat de AMvB meerwaarde kent voor deze bekostigingsvarianten. Zonder deze aanpassingen dreigen juist onbedoelde negatieve neveneffecten.